

Katarzyna Trojan
Instytut Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wilczyńska Weronika/Michońska-Stadnik Anna: Metodologia badań w glottodydaktyce. Wprowadzenie. Wyd. 1. Kraków: Avalon, 2010, 295 str.

Najnowsza publikacja Weroniki Wilczyńskiej i Anny Michońskiej-Stadnik wprowadza czytelnika w świat ciągle jeszcze konstytuującej się dziedziny naukowej jaką jest glottodydaktyka. Omawiane opracowanie stanowi unikalne wprowadzenie (w języku polskim) w metodologię badań w glottodydaktyce, a zarazem wyjątkowe wypełnienie istniejącej luki w tym zakresie. Liczyć więc można na zainteresowanie nim zarówno glottodydaktyków jak i adeptów pracy naukowej.

Jak zaznaczają Autorki (s. 12-15) niniejsza publikacja jest próbą bilansu aktualnych poglądów dotyczących glottodydaktyki, jej przedmiotu badań i swoistości rozwiązań metodologicznych. Nie chcąc traktować swojej pracy dogmatycznie, Autorki świadomie nadają jej formę *wprowadzenia*. Celem opracowania jest, jak czytamy we *Wstępie*, „ukazanie procesu tworzenia się glottodydaktycznej wiedzy naukowej, skupiając się na metodologicznych wyznacznikach badań w tej dziedzinie” (s. 13).

Prezentowana publikacja, wydana przez wydawnictwo AVALON w 2010 roku, składa się ze spisu treści, wstępu, wprowadzenia, pięciu rozdziałów, zakończenia, glosariusza i bibliografii.

Rozdział wprowadzający (*Wprowadzenie: wiedza, poznanie, metodologia*, s. 16-27) otwierają ogólne rozważania na temat nauki i budowania systemu wiedzy. Ciekawym punktem do dalszego wywodu staje się przedstawiona we *Wprowadzeniu* ogólna typologia dziedzin nauki (s. 17) i umiejscowienie glottodydaktyki na pograniczu nauk humanistycznych i społecznych (s. 18). Weronika Wilczyńska i Anna Michońska-Stadnik podkreślają już od samego początku potrzebę wysokiej świadomości metodologicznej badacza i akcentują ten aspekt jeszcze wielokrotnie.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym *Glottodydaktyka jako dziedzina badawcza* (s. 29-77), Autorki omawiają charakter i zakres glottodydaktyki, w centrum której znajduje się proces rozwoju obcojęzycznej kompetencji komunikacyjnej (s. 33). Weronika Wilczyńska i Anna Michońska-Stadnik rozpoczynają od pytania: *Czy glottodydaktyka jest w pełni autonomiczną dziedziną nauki?* Autorki wyjaśniają następnie formułę nauczanie/uczenie się języków obcych (N/U J2). Wyróżniają ponadto kilka poziomów glottodydaktycznych działań wiedzytwórczych, wskazują na empiryczną naturę glottodydaktyki jako dziedziny badań.

Za szczególnie cenny uznać należy pasaż w rozdziale 1.1.4 (s. 42-46), który uzmysławia czytelnikowi-neofilologowi różnicowanie nazwy dziedziny, która w niniejszej publikacji określana jest mianem *glottodydaktyki*, jak i jej

zakresu, co przekłada się na niejednolite postrzeganie pola badawczego glottodydaktyki w różnych krajach np. w Polsce, we Francji, w krajach anglosaskich czy w Niemczech. Dużą część tego rozdziału poświęcono próbie sprecyzowania przedmiotu badań glottodydaktyki oraz głównym typom badań glottodydaktycznych.

W rozdziale drugim zatytułowanym *Konceptualizacja przedmiotu badań* (s. 79-114) Autorki wskazują najpierw na postawę poszukującą badacza jako warunek twórczej pracy naukowej (rozdz. 2.1), po czym prowadzą czytelnika przez kolejne etapy procesu konceptualizacji, wyjaśniając jego istotę. Rozdział dostarcza również praktycznych wskazówek m.in. jakich tematów badawczych nie warto podejmować, na co zwrócić uwagę opracowując mini-projekt badawczy czy całościowy projekt badawczy.

Rozdział trzeci *Badania empiryczne: charakterystyka ogólna i typy badań* (s. 115-174) poświęcono ogólnej charakterystyce badań empirycznych i ich jakości. Weronika Wilczyńska i Anna Michońska-Stadnik przybliżają czytelnikowi ważne w pracy glottodydaktyka-badacza kryteria poprawności badania, typy pytań badawczych oraz trzy podejścia metodologiczne: jakościowe, ilościowe i mieszane, podając za każdym razem kryteria poprawności dla omawianego typu badań. Rozdział kończy przegląd technik pozyskiwania danych, który poprzedza omówienie wybranych metod badań empirycznych.

W rozdziale czwartym *Badania empiryczne: procedura i opracowanie wyników* (s. 175-230) Autorki koncentrują się na procedurze badawczej, omawiają poszczególne jej etapy: od określenia problemu badawczego i celu badania po odpowiedź na pytania badawcze i wyciągnięcie wniosków. Klarowność wywodu uzupełniają (podobnie jak w każdym rozdziale) informacje na zielonym tle – *zielone ramki*¹ i plansze. W tym rozdziale w zielonych ramkach czytelnik znajdzie m. in. przykłady nie tylko właściwe i niewłaściwe sformułowanych problemów badawczych (ramka 4.2. s. 180), pytań (ramka 4.5. s. 184), hipotez (ramka 4.7. s. 186), czy przykłady zawężania i ukonkretniania przedmiotu badań (ramka 4.6. s. 185), ale również np. schemat sprawozdania (ramka 4.18. s. 228), niezwykle pomocny adeptom badań glottodydaktycznych. W rozdziale czwartym przedstawiono ponadto, w jasny i przystępny dla początkującego badacza sposób, wymagane procedury analizy danych, statystyki opisowe i indukcyjne oraz podano przykłady obliczania korelacji.

Ostatni piąty rozdział pt. *Redagowanie prac naukowych* (s. 231-276) stanowi prezentację wybranych gatunków prac naukowych. Czytelnik ma w nim okazję zapoznania się z zasadami redakcji prac naukowych, strukturą tekstów, organizacją pracy redakcyjnej czy wymogami redakcji technicznej. Jak

¹ W *zielonych ramkach* Czytelnik znajdzie przede wszystkim wyszczególnienie najistotniejszych informacji (często w punktach), również rozwinięcie głównych myśli danego rozdziału, dodatkowe przykłady wyjaśniające, przydatne objaśnienie różnic między pojęciami, przykłady pytań, tematów czy wskazówki dotyczące przeprowadzania badań.

podkreślają Autorki zarówno we wstępie jak i w podsumowaniu tego rozdziału, warto uświadomić sobie, że publikując, włączamy się w debatę naukową, „wchodzimy w komunikację z innymi specjalistami w danej dziedzinie” (s. 276), co nakłada na nas określone obowiązki. Na uwagę zasługuje fakt, że Autorki wskazują także na ewentualne różnice kulturowe w piśmiennictwie naukowym czy różnice typograficzne na przykładzie języka polskiego, angielskiego i francuskiego. Czytelnik znajdzie także w rozdziale piątym przydatne wskazówki na temat prezentacji referatów. Całość publikacji zamykają *Zakończenie*, *Glosariusz* i *Bibliografia*.

Walorem omawianej pozycji jest bez wątpienia jej spójność i klarowność. Na pozytywny odbiór pracy Weroniki Wilczyńskiej i Anny Michońskiej-Stadnik wpływa również jej layout: biało-zielona szata graficzna. Nie można nie wspomnieć o *zielonych ramkach* (por. przypis 1) czy planszach, obecnych w każdym rozdziale. Systematyzują one, podkreślają i uzupełniają informacje zawarte w danym rozdziale czy podrozdziale, dostarczając nierzadko czytelnikowi wielu przydatnych wskazówek. Niewątpliwymi walorami pracy są też: czytelne i przejrzyste rysunki i schematy oraz wspomniany alfabetyczny glosariusz, znajdujący się na końcu opracowania, zawierający wybrane pojęcia ujęte z perspektywy glottodydaktycznej.

Autorki piszą w *Zakończeniu*, że „glottodydaktykę wyróżnia spośród innych specjalności filologicznych w dużej mierze właśnie jej metodologia” (s. 277). Dlatego warto poznać ją, sięgając po omawianą tu publikację. Należy wyrazić nadzieję, że prezentowana pozycja szybko trafi do szerokiego grona neofilologów. Sukcesem byłoby również wprowadzenie na studiach neofilologicznych semestru zajęć specjalizacyjnych z zakresu metodologii badań, nad brakiem których ubolewają Autorki (s. 277).

Jestem przekonana, że omawiana publikacja stanie się dla wielu czytelników źródłem wiedzy metodologicznej, inspiracji do podejmowanych badań oraz wskazówek przy planowaniu badań naukowych w zakresie glottodydaktyki, stawianiu problemu i pytań badawczych czy formułowaniu celów badawczych aż po redakcję pracy naukowej. Praca Weroniki Wilczyńskiej i Anny Michońskiej-Stadnik stanowi jednak przede wszystkim znaczną pomoc w zrozumieniu istoty glottodydaktyki jako samodzielnej dziedziny nauki.

Katarzyna Trojan